

Zelfevaluatie invoering praktijkgerichte programma's **GL/TL**

“Ontwikkel samen je eigen leerweg”

De invoering van het praktijkgerichte programma vraagt nieuwe competenties, kennis en vaardigheden van docenten en leidinggevenden. Ter ondersteuning bij de invoering van de praktijkgerichte programma's biedt Bijscholingvmbo.nl ondersteuning via diverse scholingen. Pgp algemeen en specifiek.

Binnen het scholingsaanbod kunnen docenten en hun leidinggevenden de noodzakelijke competenties, kennis & vaardigheden ontwikkelen die van belang zijn om het praktijkgerichte programma binnen hun school vorm te geven. Het scholingsaanbod stimuleert en faciliteert docenten en leidinggevenden bij:

- **Het ontwikkelen van een visie op basis waarvan het praktijkgerichte programma binnen de GL/TL vormgegeven wordt;**
- **Het opbouwen en onderhouden van een netwerk van bedrijven/maatschappelijke instellingen en mbo's rond de school;**
- **Het ontwikkelen van praktijkgerichte opdrachten binnen de regionale context;**
- **Het ontwikkelen van programma specifieke kennis- en vaardigheden;**
- **De coachende rol van de docent;**
- **Het ontwikkelen van een systematiek van toetsen en beoordelen (incl. PTA);**
- **Het vormgeven van LOB in relatie tot de praktijkgerichte programma's.**

Echter, de beginsituatie van elke school is verschillend. Sommige scholen werken al jaren met een praktijkgericht programma en voor andere scholen is het werken met een praktijkgericht programma nieuw. Het scholingsaanbod gaat uit van het principe 'ontwikkel samen en op maat je eigen leerweg'. Naast basismodules bieden wij verdiepingmodules aan rondom bovenstaande thema's en zo kan elke deelnemer zijn eigen leerroute bepalen.

Om te bepalen welke modules in het scholingsaanbod voor jou of je collega's interessant zijn, hebben wij een zelfevaluatietool ontwikkeld. Hiermee onderzoek je waar je als school staat, waar de ambitie ligt en wat de (individuele en gezamenlijke) scholingsbehoefte is. De uitkomst van de zelfevaluatie vormt de basis voor je schoolontwikkelplan. De zelfevaluatie richt zich met name op de overstijgende thema's zoals hierboven benoemd en gaat niet in op programma specifieke kennis- en vaardigheden.

De zelfevaluatie

De zelfevaluatie bevat een aantal stellingen, verdeeld over de zes thema's waarvoor ook het scholingsaanbod wordt ontwikkeld:

1. **Visie op de het praktijkgerichte programma;**
2. **Ontwikkelen van een onderwijsprogramma;**
3. **De (veranderende) rol van de docent;**
4. **LOB;**
5. **Evalueren (formatief) en examineren (summatief) van het praktijkgerichte programma;**
6. **Samenwerking/netwerken met de omgeving (mbo, bedrijven, maatschappelijke instellingen).**

Het doel van de zelfevaluatie is tweeledig. De zelfevaluatie helpt je bij het bepalen van je eigen leerroute en het stimuleert het gesprek hierover met je collega's. Waar denk je nu te staan? Wat is de ambitie of waar zou deze moeten liggen ten aanzien van de invoering van het praktijkgerichte programma? De zelfevaluatie geeft je de kans om verschillen en overeenkomsten in opvattingen en/of informatie helder te krijgen. Om de zelfevaluatie goed uit te kunnen voeren vind je hieronder een stappenplan.

1. **Bepaal wie je betreft bij de zelfevaluatie.** Het spreekt voor zich dat de docenten en hun leidinggevende die in een werkgroep zitten, deelnemen aan de zelfevaluatie. Maar, wellicht wil je ook andere personen hierbij betrekken om een zo goed mogelijk beeld te vormen met betrekking tot de huidige stand van zaken en het scherp stellen van de ambitie van de school.
2. **Voer de zelfevaluatie eerst individueel uit.** Vraag de betrokken deelnemers de zelfevaluatie eerst individueel in te vullen en eventuele toelichtingen te noteren. Verzamel alle ingevulde zelfevaluaties en maak hiervan een samenvatting. Inventariseer hierbij de overeenkomsten en de verschillen en maak op basis hiervan een agenda.
3. **Vorm een gezamenlijk oordeel.** Plan een bijeenkomst waar alle betrokken deelnemers voor worden uitgenodigd. Doorloop gezamenlijk de samenvatting en bespreek met elkaar de overeenkomsten en de verschillen. Doel is uiteindelijk wel om met een gezamenlijk standpunt te komen over de huidige situatie en de ambitie van de school.
4. **Maak een schoolontwikkelplan.** Bepaal op basis van de zelfevaluatie en het scholingsaanbod wie en wanneer welke scholingsmodule gaat volgen en waarom. Deze kun je vastleggen in een schoolontwikkelplan welke als bijlage is toegevoegd.

Wanneer vul je de zelfevaluatie in?

Om een goed beeld te krijgen waar jullie staan als school – en welke scholingsbehoefte jullie hebben – is het van belang om de zelfevaluatie aan het begin van het invoeringstraject in te vullen. Je zal bij het invullen van de zelfevaluatie bij bepaalde thema's misschien merken dat je je niet of nauwelijks herkent in de stellingen in deze fase van jullie invoeringsproces. Je hebt dan immers nog maar beperkt zicht op de inhoud van het examenprogramma dat je wilt gaan invoeren. Als dat zo is, kruis je bijvoorbeeld alleen aan waar de ambitie ligt voor de school.

Je kunt de zelfevaluatie vaker inzetten gedurende het implementatietraject. Dat is juist aan te bevelen. Dan zie je immers welke ontwikkeling je hebt doorgemaakt en in hoeverre je dichterbij je ambitie komt.

Digitale ondersteuning

Voor het invullen van de zelfevaluatie kun je gebruik maken van dit document en/of onze digitale oplossing. Op [Bijscholingvmbbo.nl](https://bijscholingvmbbo.nl) - [pgp algemeen](#) vind je bovenaan de pagina een "Excel-bestand" met alle vragen die je vervolgens kunt "scoren". Dit vergemakkelijkt het vergelijken van de resultaten.

NB. Bij de Excel variant is de score mogelijkheid iets beperkter dan bij deze Word-versie.

Nog één tip!

De zelfevaluatie maakt gebruik van stellingen. Echter, de werkelijkheid is nooit zo zwart/wit als de stelling misschien doet geloven. Juist het verschil in interpretatie van een stelling door de individuele deelnemers is interessant en ieders uitleg hierover geeft vaak een goed beeld waar precies het knelpunt of de uitdaging zit. Het kan soms handig zijn om een 'procesbegeleider' in te zetten wanneer je gezamenlijk tot een oordeel moet komen (stap 4 in het stappenplan).

Hoe vul je de zelfevaluatie in?

Lees per thema eerst alle stellingen goed door. Geef vervolgens aan welke stelling momenteel grotendeels (>75%) van toepassing is. Geef dit aan door de stelling aan te kruisen. Noteer je argumentatie bij de 'toelichting' (waarom en/of waar zie je ontwikkelkansen voor jezelf of voor anderen?). Bepaal tot slot waar de ambitie volgens jou moet liggen. Geef dit aan met een rondje.

Onder elke stelling vind je de "waarde" van de stelling, uitgedrukt in punten. Deze waarde heb je later nodig om de uitkomsten te visualiseren in een grafiek (spinnenweb).

Voorbeeld:

Visie op het praktijkgerichte programma

Visie (richting)

- Het is voor ons niet of nauwelijks duidelijk waarom wij hier op school kiezen voor de invoering van een praktijkgericht programma in de GL/TL (1 punt)
- Er ligt een duidelijke visie voor het inrichten van een praktijkgericht programma en we hebben de mogelijkheden en kansen voor onze school helder in beeld.
(2 punten)
- We hebben onze visie op de invoering van de ppg's vertaald in een heldere en meetbare aanpak (voor zowel de leerling, de docent als op schoolniveau) en deze wordt gedragen door alle betrokken medewerkers.
(3 punten)
- Onze visie en aanpak is helder, wordt gedragen en is mede tot stand gekomen met alle relevante partijen in ons werkveld.
(4 punten)

Toelichting:

We hebben wel een visie, maar hebben nog niet alle kansen voor onze school goed geïnventariseerd. Een duidelijke gedragen aanpak, bij iedereen bekend, is zeker wel wenselijk op korte termijn.

Zelfevaluatievragen

1. Visie op het praktijkgerichte programma

Visie (richting)

- Het is voor ons niet of nauwelijks duidelijk waarom wij hier op school kiezen voor een praktijkgericht programma in de GL/TL.
(1 punt)
- Er ligt een duidelijke visie voor het inrichten van een praktijkgericht programma en we hebben de mogelijkheden en kansen voor onze school helder in beeld.
(2 punten)
- We hebben onze visie op de invoering van de ppg's vertaald in een heldere en meetbare aanpak (voor zowel de leerling, de docent als op schoolniveau) en deze wordt gedragen bij alle betrokken medewerkers.
(3 punten)
- Onze visie en aanpak is helder, wordt gedragen en is mede tot stand gekomen met alle relevante partijen in ons werkveld.
(4 punten)

Toelichting:

Beleid & middelen (inrichting)

- Er zijn niet of nauwelijks middelen aanwezig om op een effectieve wijze invulling te geven aan een praktijkgericht programma.
(1 punt)
- Er is een implementatieplan gemaakt voor de middellange termijn met voldoende middelen om een praktijkgericht programma op te starten (plek binnen het huidige aanbod, de ruimte in onderwijstijd en beschikbare fte's). Er is hiervoor voldoende draagvlak en eigenaarschap gecreëerd binnen de school.
(2 punten)
- Er ligt een goed uitgewerkt implementatieplan voor het inrichten van een duurzaam praktijkgericht programma waarin zowel het gewenste resultaat, de benodigde (facilitaire)middelen, de benodigde kennis en vaardigheden van de betrokken docenten en de bijbehorende verantwoordelijkheden & bevoegdheden zijn vastgelegd.
(3 punten)

- Alle plannen zijn met de betrokken partijen, zowel intern als extern (bijvoorbeeld bedrijven, maatschappelijke instellingen en/of mbo's), afgestemd en het beleid is gericht op het uitbouwen en afstemmen van elkaars kerncompetenties.
(4 punten)

Toelichting:

---

2. Ontwikkelen van een praktijkgericht onderwijsprogramma

- Wij zijn deels op de hoogte van de inhoudelijke aspecten (het kader) van het praktijkgerichte programma, maar hebben dit nog niet vertaald naar ons onderwijs.
(1 punt)
- Wij hebben de inhoudelijke aspecten volgens het kader van het praktijkgerichte programma vertaald naar een onderwijsprogramma.
(2 punten)
- De inhoud van het onderwijsprogramma staat, is werkbaar én we zijn in staat de inhoud goed te communiceren naar alle betrokkenen (leerlingen, collega's en bijvoorbeeld bedrijven).
(3 punten)
- Het onderwijsprogramma wordt met alle betrokkenen regelmatig geëvalueerd en waar nodig – in samenwerking - aangepast en verbeterd.
(4 punten)

Toelichting:

---

3. De (veranderende) rol van de docent

Bepalen van en sturen op (nieuwe) taken en rollen van de docent

- Het is voor de betrokken docenten niet geheel helder wat een praktijkgericht programma vraagt van ieders rol en van het docententeam.
(1 punt)
- Het is duidelijk welke (nieuwe) taken uitgevoerd dienen te worden binnen het onderwijsprogramma en wat de rol is van de betrokken docenten in het docententeam.
(2 punten)
- De (nieuwe) taken zijn in overleg binnen het docententeam verdeeld en afgestemd op ieders competentie. Sturing/ontwikkeling hierop vindt actief plaats via de bestaande gesprekkencyclus.
(3 punten)
- Het docententeam heeft de kennis, vaardigheden én middelen om naar eigen inzicht invulling te geven aan de (veranderende) rol die van hen gevraagd wordt.
(4 punten)

Toelichting:

(Nieuwe) taken en rollen binnen een praktijkgericht programma

- Ik kan niet geheel overzien wat een praktijkgericht programma van mij vraagt als docent.
(1 punt)
- Ik ken de gevraagde rollen in het praktijkgerichte programma (coach/begeleider, ontwikkelaar, beoordelaar/examinator, netwerker, vak expert) en weet welke rol(len) mij het beste pas(t)(sen).
(2 punten)
- Mijn rol binnen het docententeam is helder en duidelijk en ik weet waar ik anderen kan ondersteunen in hun ontwikkeling.
(3 punten)
- Mijn scholings- en ontwikkelingsplan is afgestemd op de gevraagde taken/rollen van mij als docent in het praktijkgerichte programma en ik neem actief deel of ga actief deelnemen aan bijscholingstrajecten.
(4 punten)

Toelichting:

---

4. Loopbaanontwikkeling en –begeleiding (LOB)

Integratie van LOB in het onderwijs

- Wij werken nog niet of nauwelijks met LOB (Loopbaanontwikkeling en –begeleiding) als rode draad in ons onderwijsprogramma op school en hebben nog niet bepaald welke plek dit binnen de ppg's krijgt.
(1 punt)
- Wij hebben een duidelijke LOB-visie met onderliggende doelen, maar deze heeft (nog) weinig verbinding met het praktijkgerichte programma in de GL/TL.
(2 punten)
- Wij hebben een doorlopende LOB-leerlijn ontwikkeld vanaf het eerste tot en met het examenjaar.
(3 punten)
- (Onderdelen van) ons LOB-programma wordt vanuit een leerplankundig perspectief continu geëvalueerd en verbeterd.
(4 punten)

Toelichting:

Het toepassen van LOB in de dagelijkse praktijk

- Ik heb weinig ervaring met het maken van een praktijkgerichte LOB opdracht.
(1 punt)
- Ik kan op basis van eigentijdse inzichten over LOB en de visie van de school hierop een ontwerp uitwerken aan de hand van opgestelde criteria.
(2 punten)
- Ik weet LOB effectief in te zetten in al mijn lessen op het niveau van activiteiten en opdrachten.
(3 punten)
- Ik evalueer de wijze waarop ik LOB toepas in mijn lessen en met mijn collega's.
(4 punten)

Toelichting:

---

5. Evalueren (formatief) en examineren (summatief) van het praktijkgerichte programma

Visie op en ervaring met evalueren en examineren

- De school heeft nog geen duidelijke visie op evalueren (formatief) en beoordelen (summatief).
(1 punt)
- Wij hebben een visie op formatief evalueren en summatief toetsen en kunnen dit (vanaf de invoering) op een juiste wijze vertalen naar het praktijkgerichte programma.
(2 punten)
- Wij kunnen beoordelen of het toetsprogramma voor het praktijkgerichte programma voldoet aan de essentie van de beroepssector of het profiel en past binnen onze visie op toetsing en examinering.
(3 punten)
- Wij hebben een systeem van kwaliteitsborging toetsing en examinering waarbij evaluatie van het hele examineringsproces wordt meegenomen.
(4 punten)

Toelichting:

Toepassing en aanpak evalueren en examineren

- Ik heb weinig tot geen ervaring met het vertalen van een examenprogramma naar een toetsprogramma (formatief en summatief).
(1 punt)
- Ik heb ervaring met het ontwikkelen van een kwalitatief goed toetsprogramma bij een praktijkgericht examenprogramma.
(2 punten)
- Ik kan beargumenteren dat het programma van toetsing en afsluiting dekking geeft aan het examenprogramma en weet dit te vertalen naar mijn onderwijsprogramma.
(3 punten)
- Ik ben in staat passende toetsvormen en beoordelingsmodellen te ontwikkelen en in te zetten binnen een praktijkgericht programma die meten wat we willen meten.
(4 punten)

Toelichting:

---

6. Samenwerking met de omgeving

Afstemming onderwijsprogramma met de buitenwereld

- Wij werken niet of nauwelijks met opdrachtgevers/bedrijven/maatschappelijke instellingen samen aan het ontwikkelen van een onderwijsprogramma.
(1 punt)
- Wij benaderen opdrachtgevers/bedrijven/maatschappelijke instellingen zo nu en dan om deel te nemen aan een activiteit of een project via opdrachten.
(2 punten)
- Wij benaderen potentiële opdrachtgevers/bedrijven/maatschappelijke instellingen actief (acquisitie) en maken concrete afspraken om ze structureel deel te laten nemen aan ons onderwijsprogramma.
(3 punten)
- Wij werken nauw samen met opdrachtgevers/bedrijven/maatschappelijke instellingen op basis van een win-win situatie en we ontwikkelen samen het onderwijs voor de toekomst.
(4 punten)

Toelichting:

Het vertalen van een vraag van de opdrachtgever naar concrete opdrachten

- Ik heb geen of weinig ervaring met het maken van opdrachten voor een praktijkgericht programma in samenwerking met een extern opdrachtgever/het bedrijfsleven/maatschappelijke instelling.
(1 punt)
- Ik kan een vraag van een opdrachtgever vertalen naar concrete opdracht voor mijn leerlingen en weet dit ook te koppelen aan het examenprogramma.
(2 punten)
- Ik ontwikkel samen met opdrachtgevers opdrachten voor mijn leerlingen en kan leerlingen bij het uitvoeren van een opdracht op een goede manier coachen (gericht op systematisch werken).
(3 punten)
- Ik ontwikkel samen met opdrachtgevers en andere partners (bijvoorbeeld het mbo) gedifferentieerde opdrachten voor alle betrokken leerlingen en ik houd hierbij rekening met afnemende begeleiding en toenemende zelfstandigheid richting de leerling.
(4 punten)

Toelichting:

Mijn rol als netwerker

- Ik leg niet of nauwelijks contact met bedrijven voor mijn onderwijs.
(1 punt)
- Ik leg makkelijk contact met anderen buiten school en weet relaties te onderhouden.
(2 punten)
- Ik breng anderen in contact met mijn netwerk en ik pak kansen aan om anderen te ontmoeten.
(3 punten)
- Ik creëer netwerken met sleutelfiguren voor mijn school en weet relaties langdurig te onderhouden.
(4 punten)

Toelichting:

Het visualiseren van je antwoorden op de stellingen

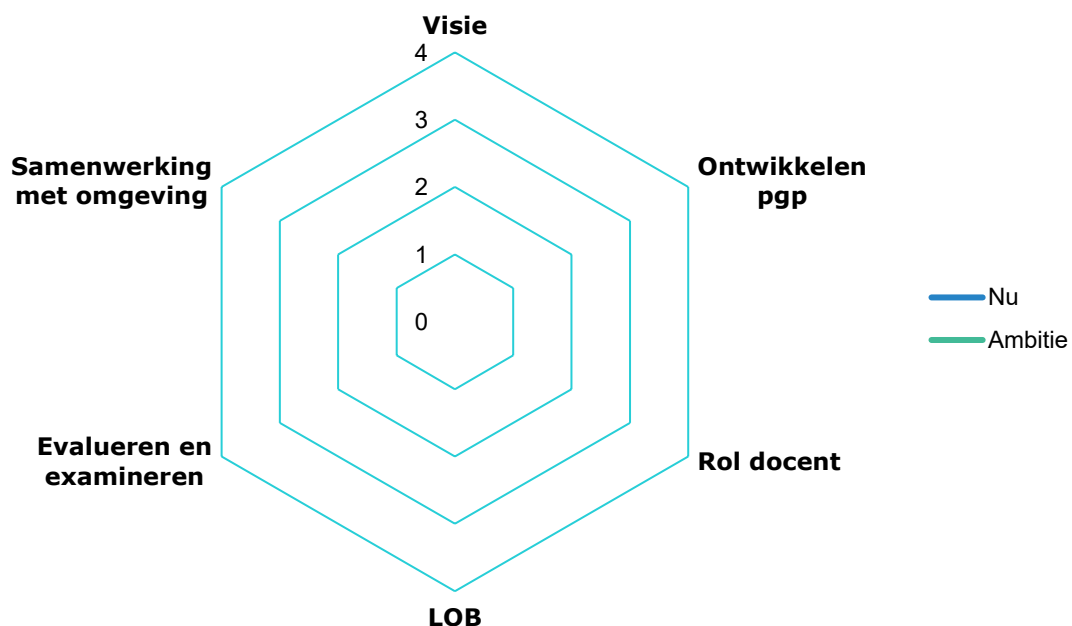
Om in één oogopslag te kunnen zien waar je als school staat en wat de ambities zijn, is het handig om je antwoorden te visualiseren in het onderstaande "spinnenweb".

Bepaal voor alle 6 thema's uit de zelfevaluatie je score voor zowel de huidige situatie als de ambitie. Dit doe je door per thema de punten van de gekozen stellingen van de huidige situatie op te tellen, en te delen door het aantal subthema's voor dit thema.

"Plot" de gemiddelde score van de huidige situatie per thema in het "spinnenweb". "Plot" op deze wijze per thema ook de gemiddelde score voor de ambitie.

Bv. thema 4. Loopbaanontwikkeling en -begeleiding (LOB) kent 2 subthema's. Tel de score per subthema op en deel door 2 om je gemiddelde score te bepalen.

Je kunt ook gebruik maken van onze digitale oplossing. Bovenaan de pagina '[praktijkgericht programma algemeen](#)' van [Bijbscholingvmbo.nl](#) vind je een "Excel-bestand" met alle vragen die je vervolgens kunt "scoren". Dit vergemakkelijkt het vergelijken van de resultaten.

Stel jezelf de volgende vragen:

1. Wat valt op als je naar het "spinnenweb" kijkt? Herken je het beeld? Waar is de school volgens jou sterk in? Waar is er een groot verschil tussen het 'nu' ten opzichte van de ambitie en liggen dus ontwikkelkansen?

---

2. Van welke thema's / stellingen heb je zelf nog geen goed beeld en wil je nog verder uitdiepen tijdens de bespreking (stap 4 stappenplan)?

---

3. Als je kijkt naar het scholingsaanbod op [Bijscholingvmbo.nl](https://bijscholingvmbo.nl) '[praktijkgerichte programma's](#)', welke modules zou je dan op de pilotbijeenkomsten willen volgen en waarom?

Het vervolg

Je hebt nu zelf een beeld gevormd over wat jij denkt wat goed is om te volgen van het scholingsaanbod. Bepaal tijdens de bijeenkomst, waar je gezamenlijk de zelfevaluatie gaat bespreken, of dit beeld overeenkomt met je collega's. Bepaal vervolgens wie en wanneer scholingsmodules rond welke thema's gaat volgen en waarom. Dit kun je vastleggen in een schoolontwikkelpun welke als bijlage is toegevoegd.

Bijlage 1

Format schoolontwikkelplan

Naam school:

Datum zelfevaluatie:

Deelnemers zelfevaluatie:

Wat zijn de belangrijkste conclusies die getrokken zijn uit de zelfevaluatie ten aanzien van de huidige situatie en de ambitie?

1.

2.

3.

4.

Opleidingsplan:

Wie?	Welke module/ welk thema?	Wanneer?	Belangrijkste leerdoelen?

Het is raadzaam om na verloop van tijd het opleidingsplan tussentijds te evalueren. Het is immers een momentopname en er kan veel gebeuren in een jaar. De zelfevaluatie kan hierbij helpen. Door deze erbij te pakken en opnieuw te doorlopen kom je wellicht tot nieuwe inzichten die van invloed zijn op het aanpassen van het opleidingsplan. Ook de opbrengsten uit gevolgde scholingsmodules kunnen leiden tot nieuwe keuzes. Bepaal hieronder wanneer je als team weer bij elkaar komt om het opleidingsplan te evalueren.

Datum evaluatie 1: _____

Datum evaluatie 2: _____